

6 FOKUS

ECHA POLSKIE

- 12 Aleksander Kwaśniewski.**
Zaprasza Ukrainę do UE
- 16 Zachód na Wschodzie.**
Gastarbeiterzy z za Buga
- 18 Tematy tabu.**
Hasła lepsze od kiełbasy wyborczej

WYDARZENIA

- 20 Pięć niespodzianek.**
Poczet osobliwych europosłów
- 22 Brexit bliżej czy dalej?**
Koniec imperialnych fantazji
- 24 Życie z próbki.**
Dziadkowie chcą sobie zrobić wnuka

Szulerzy i frajerzy ← **22**
Zgrana kolonialna karta

O TYM MÓWI ŚWIAT

- 26 Obłężenie Trypolis.**
Wojna domowa uzależnia

PROFILE

- 30 O nich się mówi:**
Kinsey Wolanski
Th. Juangroongruangkit
Royal Smart
Natalie Portman
Elif Şafak
Kim Yong-chol

LUDZIE

- 32 Boris Johnson.**
Mistrz autokompromitacji

REPORTAŻ

- 36 Ani słycho o Widyniu.**
Czarna dziura Europy
- 40 Idlib pod bombami.**
Megakatastrofa humanitarna
- 44 Epicentrum bezdomności.**
Nędza w Dolinie Krzemowej
- 48 Magiczna pigułka.**
Co przemycają szekowie

26

→ **Libia na niby**
Každy ma swoją stolicę

54

→ **Zeszli, zanim weszli**
Nie za stromo pod tę górkę?

40

→ **Nowy rozbiór Syrii**
Cywile bez szans

Zawsze gotowi
Ktoś
to wykorzystał...

58

FOTOSTORY

50 **Czołgi? Jakie czołgi?**
Pekin zapomniał o Tiananmen

OBYCZAJE

52 **Homofobia w Armenii.**
Strefa wolna od LGBT?

Fast fashion?
Wolne żarty!

60

54 **Ofiary Himalajów.**
Owczy pęd
na Mount Everest

58 **Sekret skauta.**
Tylko nie mów rodzicom

60 **Recykling w modzie.**
Stare ciuchy jak nowe

64 **Popkultura to sztuka.**
Manga w Muzeum
Brytyjskim

68

Piszę,
więc jestem
człowiekiem,
nie maszyną

ROZMOWA

68 **Ian McEwan**
Sztuczna inteligencja?
Z braku innej?

KOMPAS

72 **Ślady życia
w Dolinie Śmierci.**
Kamienie chodzą
za turystami

HISTORIA

76 **Biblioteka
Aleksandryjska.**
Ktoś tu palił...

76

Rękopisy nie płoną?
Są inne sposoby...

Tango z mangą
Sake robi swoje

64

Tu był wulkan
Może wrócić?

72

O tych krajach piszemy:

ARABIA SAUDYJSKA (s. 48) ARMENIA (s. 52) AUSTRIA (s. 20) BUŁGARIA (s. 36) CHINY (s. 54)
CHORWACJA (s. 20) JAPONIA (s. 64) LIBAN (s. 48) LIBIA (s. 26) NEPAL (s. 54) NIEMCY (s. 20,
54) POLSKA (s. 12, 16, 18) SYRIA (s. 40, 48) UKRAINA (s. 12, 16) USA (s. 24, 44, 58, 72)
WĘGRY (s. 20) WIELKA BRYTANIA (s. 22, 32, 60, 64, 68) WŁOCHY (s. 20)

Nowość

15 dni, 10498 zł

Kurs na Indochiny

Tajlandia, Laos i Kambodża oraz rejs po Mekongu

Wylot: 14/01 2020

Poznaj życie mieszkańców dorzecza Mekongu od północnej Tajlandii aż po Laos. W Kambodży odwiedzimy Angkor Wat i pływające wioski przy Tonle Sap

Program wycieczki: Dz 1. Wylot z Warszawy. Dz 2. Przylot do Chiang Mai. Przejazd do Chiang Rai, w Tajlandii. Powitalna kolacja. Dz 3. Złoty trójkąt. Świątynia Wat Rong Khun oraz muzeum opium. Dz 4. Rejs rzeką Mekong Huay Xai – Pak Beng, wizyta u górskich plemion. Dz 5. Rejs rzeką Mekong Pak Beng – jaskinie Pak Ou – Luang Prabang. Dz 6. Luang Prabang. Korowód mnichów, zwiedzanie miasta, piękne świątynie i pałac królewski. Dz 7. Luang Prabang. Wodospad Kuang Si i wolne popołudnie. Dz 8. Przelot z Luang Prabang do Siem Reap. Dz 9. Siem Reap. Angkor Wat. Dz 10. Siem Reap. Jezioro Tonle Sap, pływająca wioska i czas wolny. Dz 11. Siem Reap – Battambang. Rejs, Killing Caves i jaskinia nietoperzy. Dz 12. Battambang – Phnom Penh. Udong i zwiedzanie Phnom Penh riksą. Dz 13. Phnom Penh więzienie S-21 i The Killing Fields. Dz 14. Wylot z Phnom Penh. Dz 15. Przylot do Warszawy.

4 dni, 3998 zł

Hotel 4*

Wiedeń i koncert Wiedeńskiego Chóru Chtopięcego

Wylot: 28/11 2019

Program wycieczki: Dz 1. Wylot z Warszawy do Wiednia. Zakwaterowanie w hotelu i wspólna kolacja. Dz 2. Spacer po Starym Mieście. Koncert Wiedeńskiego Chóru Chtopięcego. Kolacja i tradycyjny sznyceł wiedeński. Dz 3. Las Wiedeński, Klasztor Cystersów w Heiligenkreuz, uzdrowisko Baden. Kolacja. Dz 4. Zwiedzanie Wiednia. Wizyta w pałacu Schonbrunn. Kiermasz bożonarodzeniowy oraz kolacja w Grinzing. Dz 5. Wylot z Wiednia do Warszawy.

8 dni, 4998 zł

Hotel 4*

Costa Brava dla Singli

Bez dopłaty za pokój 1-osobowy

Wylot z Warszawy: 12/10 2019

Wyjazd w pojedynkę na wycieczkę do Santa Susanna to doskonały sposób na poznanie wielu nowych osób i spędzenie czasu w międzynarodowym towarzystwie. W tym samym terminie w hotelu będą także przebywać goście Albatrosa z innych krajów skandynawskich jak Dania, Szwecja, Norwegia i Finlandia. Podczas posiłków i miłych wieczorów w hotelowym barze, będzie możliwość zawarcia nowych znajomości, które mogą się też przerodzić w prawdziwe przyjaźnie. **W programie:** zwiedzanie Barcelony i wizyta w La Sagrada Familia, wycieczka do sanktuarium na górze Montserrat i degustacja lokalnych win w winnicy.

ALBANIA

Dym w Tiranie

Podczas gwałtownych protestów w stolicy Albanii, Tiranie, rannych zostało siedmiu policjantów oraz jeden z demonstrantów. Zwolennicy opozycji domagają się rozpisania nowych wyborów oraz ustąpienia rządu premiera Ediego Ramy, którego oskarżają o korupcję i związki ze zorganizowaną przestępczością. Władze wzywają do zachowania spokoju, obawiając się, że rozruchy mogą wpłynąć na decyzję przywódców Unii Europejskiej, którzy rozważają rozpoczęcie z Albanią negocjacji o członkostwie.

NIEMCY

Zielono mi...

Odbierając doktorat honoris causa Uniwersytetu Harvarda, Angela Merkel rozpywała się co prawda w uśmiechach (patrz zdjęcie), jednak u schyłku politycznej kariery nie ma zbyt wielu powodów do radości. Jej macierzysta partia CDU zdobyła wprawdzie względną większość głosów w wyborach europejskich, ale jednocześnie zanotowała najgorszy wynik w historii (22 proc.) i straciła pięć miejsc w Parlamencie Europejskim. Niewielką pociechą jest fakt, że jeszcze większe lanie od wyborców dostali konkurencyjni socjaldemokraci z SPD. Wielkimi zwycięzcami eurowyborów w Niemczech są natomiast Zieloni, którzy podwoili swój stan posiadania, uzyskując ponad 20 proc. głosów (w poprzednich wyborach – 10 proc.).

INDIE

Kaszmir nie śpi

W Śrinagarze, letniej stolicy indyjskiego stanu Dżammu i Kaszmir, po raz kolejny doszło do starć z policją, gdy siły bezpieczeństwa zabiły najbardziej poszukiwanego rebelianta w regionie. 25-letni Zakir Raśid Bhat był dowódcą partyzantki powiązanej z Państwem Islamskim, a także pierwszym kaszmirskim bojownikiem, który złożył przysięgę na wierność Al-Kaidzie. Zszedł do podziemia w 2013 roku, doświadczony „upokorzenia” – jak mówił – ze strony indyjskiej policji. W przeciwieństwie do innych przywódców tamtejszej opozycji nie liczył na przychyłość zachodnich mocarstw i polityczne rozwiązanie konfliktu w regionie, lecz na siłę islamskiego ekstremizmu. Wpadł w pułapkę w wiosce Tral i od razu został zlikwidowany. – To wielkie zwycięstwo. Operacja była czysta – mówi dowódca indyjskiej policji w Kaszmirze.

J&K POLICE

Aleksander Kwaśniewski

(ur. w 1954 r.), polski polityk. W czasach PRL działacz Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, zajmował stanowiska państwowe w resortach młodzieży

i sportu. W III RP przewodniczący Socjaldemokracji Rzeczypospolitej Polskiej (1990–1995), poseł na Sejm (1991–1995), prezydent państwa (1995–2005). Podczas tzw. pomarańczowej

JESZCZE UNIA NIE UMARŁA

Po wyjściu z UE Wielkiej Brytanii zrobi się znakomite miejsce dla Ukrainy – zapewnia były prezydent Polski **Aleksander Kwaśniewski** w rozmowie z agencją Ukrinform.

Jak ocenia pan te piętnaście lat, które minęły od momentu, gdy Polska została przyjęta do Unii Europejskiej? Czy wszystko się udało?

Aleksander Kwaśniewski: To była historyczna decyzja. Nasze państwo istnieje od ponad tysiąca lat – decyzja o wstąpieniu do Unii była jedną z najważniejszych w całych naszych dziejach. Te piętnaście lat to historia sukcesu, rozwoju polskiej gospodarki, infrastruktury, naszych dobrych stosunków z Europą. Oczywiście nie wszystko się udało, ale minusów było niewiele.

Pamiętam naszą kampanię przed referendum w 2004 roku. Wtedy najwięcej przeciwników naszego członkostwa było wśród chłopów, mieszkańców wsi. Mówili, że europejskie produkty zaleją nasz rynek i to unicestwi polskie rolnictwo. Stało się inaczej: Polska jest dziś jednym z tych krajów, które eksportują płody rolne do UE. Nawet ci, którzy w 2004 roku byli przeciwni wejściu do Unii, zrozumieli, że to była wielka szansa na rozwój, inwestycje, możliwość, by polska młodzież uczyła

się na uniwersytetach europejskich, aby Polacy mogli legalnie pracować za granicą. Historia polskiego członkostwa w UE to pasmo sukcesów. Tego samego życzę Ukrainie.

Jakie doświadczenia Polski mogłaby przejąć Ukraina na drodze do członkostwa w UE?

Ukraina musi pilnie odrabiać lekcje. Trzeba przygotować reformy, prawodawstwo, ustawy, trochę zmienić mentalność ludzi. Nam cały czas zachodni przywódcy powtarzali jedno i to samo: „Musicie odrobić pracę domową. Jeżeli się przyłożycie, to wasze członkostwo będzie pełnowartościowe”. Czuję się jak uczeń w szkole. Zaczęliśmy polską drogę do członkostwa w 1992 roku, zostaliśmy członkami Unii w roku 2004. Odrabialiśmy lekcje. I wy też musicie odrabiać swoje, wtedy zobaczymy Ukrainę jako członka Unii Europejskiej.

Jak pan ocenia europejską perspektywę Ukrainy w warunkach kryzysu w UE, brexitu, kryzysu migracyjnego i narodowych egoizmów w wielu krajach?

Unia faktycznie przeżywa obecnie kryzys, panuje chaos. Ale nasza europejska wspólnota to przetrwa. Choć rosyjskie władze bardzo chciałyby, aby UE umarła, tak się nie stanie. Główną ideą Unii jest bycie razem i wzajemne wspieranie się. Tylko w ten sposób w XXI wieku UE może stać się światową potęgą. Żadne z państw europejskich, nawet Niemcy, samodzielnie nie są w stanie tego osiągnąć.

Przeżyjemy brexit i inne kryzysy. W języku chińskim drugim

WOŁODYMYR
ZEŁENSKI
ZOSTAŁ
PREZYDENTEM
W WIEKU
41 LAT,
PODOBNIEM JAK
JA, DLATEGO
W PEWNYM
SENSIE JEST
MI BLISKI

znaczeniem słowa „kryzys” jest także „szansa”. Z obecnego kryzysu Europa wyjdzie silniejsza. Dla wzmocnionej Unii Ukraina będzie bardzo ważnym partnerem. Po wyjściu z UE Wielkiej Brytanii zrobi się znakomite miejsce dla Ukrainy. To będzie świetny moment na powrót do eurointegracji. Myślę, że wejście Ukrainy do Unii to kwestia kilku lat. Teraz ważne będzie to, co nastąpi na Ukrainie po wyborach. Prezydenckie już się odbyły, w październiku będą parlamentarne. Od ich wyników wiele zależy.

A czy może się pan pokusić o określenie roku, kiedy Ukraina wejdzie do Unii?

Nie chciałbym tego zgadywać. To proces. Jeżeli odrobicie lekcje, a Europa upora się z kryzysem, to może nastąpić naprawdę w krótkiej perspektywie. Mój instykt podpowiada mi, że to przyjdzie szybciej, niż nam się dzisiaj wydaje.

Zmienimy temat. Rosja ogłosiła, że będzie rozdawać paszporty ludziom w okupowanej części Donbasu. O czym to może świadczyć?

To swego rodzaju prowokacja. Ten zamiar Rosja ogłosiła zaraz po wygraniu wyborów prezydenckich na Ukrainie przez Wołodymyra Zełenskigo. Zamiast stworzyć przestrzeń nowemu liderowi, aby mógł podjąć dialog, Moskwa przekazała mu najgorszy prezent z możliwych. To pokazuje prawdziwe zamiary Kremla – Ukraina musi pozostać w sferze wpływów Rosji. Dlatego Moskwa wspiera separatystów na Donbasie.

Czy w takim razie UE nie powinna rozpatrzyć możliwości rozszerzenia sankcji wobec Rosji?

Jak najbardziej. Tyle że zachodnie sankcje nie powstrzymują Rosji. Powstaje pytanie, co należałoby zrobić, żeby w Moskwie nastąpiło otrzeźwienie. Problem Władimira Putina i jego ekipy polega na tym, że oni nie uważają Ukraińców za odrębny naród, ukraińskiego państwa za niepodległe, według nich to efe-

rewolucji na Ukrainie w 2004 roku pełnił rolę mediatora. Od 2010 roku stoi na czele zarządu organizacji Jałtańskiej Strategii Europejskiej (YES) działającej na rzecz integracji Ukrainy z Unią Europejską.